

Rapport

Datum: 15 april 2010

Rapportnummer: 2010/086

Klacht

Verzoekers klagen erover dat justitiële jeugdinrichting Den Hey-Acker te Breda niet tijdig en niet voldoende zorg heeft gedragen voor passende behandeling voor hun dochter, die vanaf september 2007 tot en met december 2008 in deze inrichting heeft verbleven.

Verzoekers klagen er verder over dat Den Hey-Acker vanaf maart 2008 heeft geweigerd om mee te werken aan de herplaatsing van hun dochter in een voor haar geschikte accommodatie voor gesloten jeugdzorg. Deze herplaatsing was geïndiceerd door Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant.

Voorts klagen verzoekers erover dat Den Hey-Acker tijdens de bezoeken aan hun dochter heeft geweigerd om toe te staan dat verzoekster haar blindengeleidehond mee naar binnen nam.

Ten slotte klagen verzoekers erover dat de minister voor Jeugd en Gezin niet heeft zorggedragen voor voldoende plaatsen in de accommodaties voor gesloten jeugdzorg. Hierdoor is Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant afhankelijk geweest van Den Hey-Acker om hun dochter in een geschikte accommodatie voor gesloten jeugdzorg te kunnen plaatsen.

Beoordeling

Algemeen

1. Na slachtoffer te zijn geweest van seksueel misbruik in 2005 werd de dochter van verzoekers vanwege ernstige problemen begin 2006 onder toezicht gesteld van Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant (verder: BJZ). De gezinsvoogd was H.

Op 7 september 2007 werd de dochter gesloten geplaatst in justitiële jeugdinrichting Den Hey-Acker te Breda. De dochter verbleef tot 14 november 2007 in de opvangafdeling, waarna zij werd overgeplaatst naar de behandelafdeling van deze inrichting.

Op 14 maart 2008 verlengde de kinderrechter de gesloten plaatsing met zes maanden.

2. Begin 2008 ontstond een visieverschil tussen verzoekers en BJZ enerzijds en Den Hey-Acker anderzijds over de wijze waarop de dochter van verzoekers diende te worden behandeld. Den Hey-Acker vond een langere periode van stabilisatie in Den Hey-Acker van belang voor de dochter, omdat zij gezien haar hulpvraag en gedrag nog niet toe was aan de volgende stap in haar behandeling. BJZ en verzoekers waren echter van mening dat de behandeling van de dochter in Den Hey-Acker verder moest worden uitgediept om haar op juiste wijze te kunnen begeleiden. Omdat zij het niet eens konden worden, verzocht BJZ, in samenspraak met verzoekers, Den Hey-Acker om mee te werken aan een herselectie van de dochter door haar bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken van de Dienst

Justitiële Inrichtingen voor te dragen voor overplaatsing naar accommodatie voor gesloten jeugdzorg Alexandra. Volgens BJZ zou de dochter hier wel de juiste therapie kunnen krijgen.

3. Op 2 april 2008 liet Den Hey-Acker aan BJZ weten dat het behandelteam van Den Hey-Acker het als groot afbreukrisico zag wanneer de dochter van verzoekers voor overplaatsing zou worden voorgedragen. Zij voelde zich volgens Den Hey-Acker op dat moment veilig in de groep en er was een goede basis om de behandeling verder vorm te geven. Den Hey-Acker had begrip voor de moeite die verzoekers hadden met het verblijf in Den Hey-Acker, maar vanuit de professionele inschatting van Den Hey-Acker was het echter niet in het belang van hun dochter om de behandeling in Den Hey-Acker af te breken ten behoeve van een lang en onzeker overplaatsingstraject. Voorts liet Den Hey-Acker aan BJZ weten dat de dochter bij Alexandra dan op een wachtlijst zou komen en tot de overplaatsing zou worden teruggeplaatst op de opvangafdeling van Den Hey-Acker.

4. Op 16 april 2008 liet BJZ aan Den Hey-Acker weten dat de dochter van verzoekers wél snel in aanmerking kon komen voor overplaatsing als de herselectie bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken zou worden aangevraagd door Den Hey-Acker. Hiermee zouden de wachtlijsten voor Alexandra kunnen worden omzeild. Bovendien was het BJZ gebleken dat Den Hey-Acker samenwerkingafspraken had met Alexandra met betrekking tot overplaatsingen. BJZ deelde Den Hey-Acker vervolgens mee dat het de dochter nu zelf ging voordragen bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken voor overplaatsing naar Alexandra. BJZ verzocht Den Hey-Acker om medewerking aan een zorgvuldige overplaatsing op korte termijn en hierover een samenwerkingsverband aan te gaan met Alexandra.

Ten slotte liet BJZ aan Den Hey-Acker weten dat het de indruk had dat Den Hey-Acker weinig oog had voor het effect van de moeizame samenwerking tussen verzoekers en Den Hey-Acker op de behandeling van hun dochter. Verzoekers stonden voor het volgende dilemma: of zij konden toestemming geven voor behandeling van hun dochter waar zij inhoudelijk niet achter konden staan, of zij konden de toestemmingsverklaring voor verblijf in Den Hey-Acker intrekken, waardoor hun dochter in een open instelling zou worden geplaatst met alle risico's van dien.

5. Den Hey-Acker reageerde niet op dit verzoek. Wel liet de behandelcoördinator van Den Hey-Acker op 7 mei 2008 aan BJZ weten dat het gezien de brief van BJZ van 16 april 2008 beter was om de behandelbespreking ten aanzien van de dochter van verzoekers uit te stellen. Het verschil in visie zou het zeer moeilijk maken om de voortgang in de behandeling van de dochter te bespreken en haar dan ook niet ten goede komen. Den Hey-Acker zou de situatie in een brief aan de Afdeling Individuele Jeugdzaken voorleggen. Een afschrift hiervan zou worden toegestuurd aan BJZ.

6. BJZ liet Den Hey-Acker op 2 juni 2008 weten dat BJZ inmiddels bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken een herselectie had aangevraagd. Dit was afgewezen omdat een herselectie door Den Hey-Acker moest worden aangevraagd. Voorts deelde BJZ aan Den Hey-Acker mee verbijsterd te zijn over het uitstel van de behandelbespreking. Volgens BJZ zou een verschil in visie Den Hey-Acker en BJZ niet van de plicht moeten ontslaan om met elkaar samen te werken binnen de daarvoor geldende kaders. De dochter van verzoekers was in het kader van een ondertoezichtstelling opgenomen in Den Hey-Acker, onder de wettelijke verantwoordelijkheid van BJZ. BJZ kon dan ook niet worden uitgesloten als gesprekspartner. BJZ verzocht Den Hey-Acker vervolgens opnieuw om het standpunt inzake de herselectie te herzien. Het leek BJZ namelijk beter om in het belang van de dochter te kiezen voor de weg waarvoor ook bij de ouders draagvlak was, namelijk het aanvragen van een herselectie.

7. Op 25 juni 2008 vond alsnog een behandelbespreking plaats, waarbij op verzoek van Den Hey-Acker een vestigingsdirecteur van BJZ aanwezig was. Het visieverschil tussen verzoekers en BJZ enerzijds en Den Hey-Acker anderzijds over de wijze van behandeling bleef echter bestaan. Ook een klacht van verzoekers over de handelwijze van Den Hey-Acker leverde geen verandering op. Hierna vonden er geen besprekingen meer plaats.

8. In september 2008 verlengde de kinderrechter de gesloten plaatsing nogmaals, deze keer met twee maanden. Hierbij merkte de rechter op dat hij samen met de ouders, BJZ, de advocaat van de dochter en de gedragsdeskundige van oordeel was dat de dochter behandeling behoefde en dat met deze behandeling, gelet op het feit dat zij in maart 2009 achttien werd, zo spoedig mogelijk moest worden gestart.

Eind november 2008 verlengde de kinderrechter de gesloten plaatsing tot de achttiende verjaardag van de dochter. De rechter merkte daarbij op dat er een visieverschil was ontstaan tussen de ouders en BJZ enerzijds en Den Hey-Acker anderzijds over waar en hoe de dochter van verzoekers behandeld diende te worden. De ouders en BJZ kozen voor Alexandra, maar Den Hey-Acker wilde niet meewerken aan een herselectie. De dochter had daarbij aangegeven te willen worden behandeld voor haar Borderline-problematiek, aldus de rechter.

De rechter overwoog dat het van cruciaal belang was dat de dochter spoedig de behandeling zou krijgen die zij nodig had voor haar problematiek. Gezien haar leeftijd was er nog een korte periode waarin hulpverlening kon worden geboden.

9. In november 2008 deed BJZ bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken opnieuw een verzoek tot een overplaatsing en kort daarna nog een verzoek tot een spoedoverplaatsing. Omdat verzoekers zich inmiddels tot de Nationale ombudsman hadden gewend, nam een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman op 4 december 2008 contact op met de selectiefunctionaris van de Afdeling Individuele Jeugdzaken met het verzoek om

informatie. De selectiefunctionaris liet diezelfde dag weten dat de dochter van verzoekers boven aan de wachtlijst van Alexandra zou worden geplaatst, zodat zij waarschijnlijk nog in december 2008 kon worden overgeplaatst. De Afdeling Individuele Jeugdzaken was evenals Den Hey-Acker van mening dat de dochter in Den Hey-Acker voldoende hulp kreeg, maar omdat de contacten tussen de ouders en BJZ enerzijds en Den Hey-Acker anderzijds zodanig waren beschadigd, was toch besloten om haar over te plaatsen.

De dochter van verzoekers werd op 12 december 2008 overgeplaatst.

10. Enige maanden later, een paar dagen na haar achttiende verjaardag, verliet de dochter Alexandra, omdat de machtiging tot gesloten plaatsing was afgelopen en de rechter het verzoek van BJZ om verlenging van de gesloten plaatsing na haar achttiende jaar, had afgewezen.

I. Ten aanzien van het niet voldoende zorgdragen voor passende behandeling en het weigeren om mee te werken aan de herplaatsing

1. Verzoekers klagen erover dat Den Hey-Acker niet tijdig en niet voldoende zorg heeft gedragen voor passende behandeling voor hun dochter. Verder klagen verzoekers erover dat Den Hey-Acker vervolgens vanaf maart 2008 heeft geweigerd om mee te werken aan de herplaatsing van hun dochter in de accommodatie voor gesloten jeugdzorg Alexandra. Deze herplaatsing was geïndiceerd door BJZ. Verzoekers zijn van mening dat hierdoor veel tijd verloren is gegaan om tot een juiste behandeling te kunnen overgaan. Volgens verzoekers heeft hun dochter deze uiteindelijk in Alexandra gekregen.

2. De minister van Justitie achtte de klachten niet gegrond.

De minister was hierbij van mening dat de dochter van verzoekers noch te laat noch een onvoldoende passende behandeling had gekregen. In november 2007 was al met de behandeling begonnen, maar deze behandeling was gelet op de problematiek van de dochter, in eerste instantie vooral gericht op het opbouwen van een functioneel contact tussen de dochter en het behandelteam. Pas nadat zij vooruitgang begon te vertonen en zich veilig begon te voelen op de groep, kon de behandeling verder worden uitgebouwd.

De minister deelde vervolgens mee dat als BJZ overplaatsing geïndiceerd achtte, BJZ een formeel verzoek diende te richten aan de Afdeling Individuele Jeugdzaken. Als een dergelijk verzoek binnenkomt, wordt de jongere, zonder dat de Afdeling Individuele Jeugdzaken het verzoek toetst, zonder meer op de wachtlijst gezet van de gewenste instelling. Een justitiële jeugdinrichting als Den Hey-Acker kan de behandeling van een dergelijk verzoek tot overplaatsing niet verhinderen of belemmeren. BJZ stelde weliswaar dat het al in april 2008 zo'n verzoek om overplaatsing had ingediend, maar dit verzoek was bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken niet bekend. Het bevond zich noch in het geautomatiseerde postregistratiesysteem van die afdeling, noch in het papieren dossier.

Navraag bij de destijds behandelende selectiefunctionaris had geleerd dat er voor zover zij zich kon herinneren in april 2008 geen sprake was van een formeel verzoek tot overplaatsing. Zij had wel in Den Hey-Acker over de dochter van verzoekers gesproken, maar dit was in informele zin en niet in het kader van een formeel verzoek om overplaatsing.

Wel heeft de Afdeling Individuele Jeugdzaken op 12 november 2008 een verzoek om overplaatsing van BJZ ontvangen. Hierop is tijdig en voortvarend gereageerd en had na overleg met Jeugd en Gezin geleid tot plaatsing van de dochter bovenaan de wachtlijst van Alexandra.

Van een poging tot tegenwerking door Den Hey-Acker bij een overplaatsing was geen sprake geweest. Dat Den Hey-Acker niet op eigen initiatief een verzoek om overplaatsing had ingediend getuigde namelijk niet van onbehoorlijk gedrag, nu Den Hey-Acker een dergelijk verzoek slechts doet indien op basis van de eigen professionele inschatting wordt geoordeeld dat een overplaatsing in het belang is van de jongere. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer Den Hey-Acker van mening is dat zij niet voldoet aan de eisen die nodig zijn om de jongere te kunnen begeleiden.

In dit geval had de directeur van Den Hey-Acker besloten Den Hey-Acker niet het initiatief te laten nemen tot overplaatsing. Hij had gesproken met de behandelcoördinator, die had aangegeven dat de dochter op juiste wijze werd behandeld. De behandelcoördinator vond dat overplaatsing zeker niet in haar belang zou zijn, mede omdat zij dan weer op een wachtlijst zou worden geplaatst. Dit betekende echter niet dat de overplaatsing werd tegengewerkt, aldus de minister.

3. Twee directeuren van Den Hey-Acker verklaarden dat men in het begin van de behandeling vooral was bezig geweest met het stabiliseren van haar situatie zodat de dochter van verzoekers op normale wijze op de groep kon verblijven. De gezinsvoogd en de ouders waren het niet eens met de lange periode van stabiliseren en drongen aan op meer en andere vormen van behandeling. Den Hey-Acker was echter van mening dat deze periode van stabilisatie nodig was voor de dochter en dat zij nog niet toe was aan een volgende stap in haar behandeling. Ook Den Hey-Acker was van mening dat een behandelplan moet passen binnen de indicatiestelling van BJZ, maar eerder starten met de behandeling was niet in het belang van de dochter. Als een gezinsvoogd het niet eens is met de behandeling, kan zij de jongere bij een andere inrichting aanmelden. Volgens Den Hey-Acker was aanmelden van de dochter bij een andere inrichting niet in haar belang, omdat zij dan weer aan een nieuwe omgeving moest wennen (Zie Bijlage, onder 1. voor de gehele verklaring).

Verder deelde Den Hey-Acker nog mee dat de behandelcoördinator telefonisch contact over de zaak had gehad met een selectiefunctionaris van de Afdeling Individuele Jeugdzaken. De conclusie van dit gesprek was dat overplaatsing vanuit BJZ kon worden

geïnitieerd en niet vanuit de opnemende instantie. Voorts was er geen reden voor een herselectieverzoek op basis van gedrag en/of problematiek. Een herselectieverzoek, indien geïndiceerd, zou bovendien leiden tot terugplaatsing op een opvangafdeling. Verder deelde Den Hey-Acker mee dat Den Hey-Acker op 3 juni 2008 een gesprek had gehad met een medewerker van de Afdeling Individuele Jeugdzaken, waarin zijdelings was gesproken over de dochter van verzoekers en de afwijzing van het verzoek om haar bovenaan de wachtlijst van Alexandra te zetten. Ook toen werd geconcludeerd dat er geen reden was voor een herselectieverzoek op basis van gedrag en/of problematiek.

De toegezegde brief van Den Hey-Acker aan de Afdeling Individuele Jeugdzaken was uiteindelijk niet tot stand gekomen, omdat de zaak al telefonisch was besproken, aldus Den Hey-Acker.

4. De selectiefunctionaris van de Afdeling Individuele Jeugdzaken verklaarde dat BJZ de regiefunctie heeft bij plaatsing en overplaatsing van civielrechtelijke jongeren. De selectiefunctionaris voert slechts uit. BJZ kan bij de selectiefunctionaris een aanmeldingsformulier indienen met een verzoek tot herselectie dan wel overplaatsing. Hierbij kan worden aangegeven of de (over) plaatsing als urgent moet worden beschouwd. De selectiefunctionaris zal de aanmelding bezien en bij urgentie zo snel mogelijk (over)plaatsen. Op de mededeling dat BJZ had gesteld op 21 april 2008 een aanmelding van overplaatsing bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken te hebben ingediend en dit aanmeldingsformulier ook kon aantonen, deelde de selectiefunctionaris allereerst mee dat zij niet degene was die de zaak had behandeld. Dit was door een collega gedaan die niet meer bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken werkte. Zij gaf aan dat het inderdaad het juiste aanmeldingsformulier was, maar dat dit formulier nimmer bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken was ontvangen. De selectiefunctionaris was dus niet op de hoogte van deze aanmelding. Als dit verzoek om overplaatsing van april 2008 wél bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken was binnengekomen, was de dochter van verzoekers op de wachtlijst van Alexandra geplaatst; Den Hey-Acker had dit niet kunnen tegenhouden. Wanneer het om een spoedverzoek ging, had dit alleen door de Afdeling Individuele Jeugdzaken kunnen worden bewerkstelligd, aldus de selectiefunctionaris. Zij kon zich verder niet voorstellen dat het verzoek om overplaatsing zou zijn afgewezen. De Afdeling Individuele Jeugdzaken wijst nooit een verzoek af, omdat de Afdeling Individuele Jeugdzaken helemaal niet in die positie verkeert. De Afdeling Individuele Jeugdzaken is voor BJZ slechts een plaatsingsbureau en zal proberen te voldoen aan de verzoeken van BJZ. In het dossier van de dochter van verzoekers was hierover niets terug te vinden.

Ten slotte deelde de selectiefunctionaris nog mee dat er geen brief van Den Hey-Acker in het dossier zat. Ook bleek niet uit het dossier van de dochter dat in die tijd contact tussen de Afdeling Individuele Jeugdzaken en Den Hey-Acker was geweest. Pas in november 2008 was een verzoek tot overplaatsing van BJZ ontvangen. Uit het dossier bleek dat contact tussen de Afdeling Individuele Jeugdzaken en Den Hey-Acker voor die tijd niet had plaatsgevonden, aldus de selectiefunctionaris (zie Bijlage, onder 2. voor de gehele

verklaring).

5. De gezinsvoogd en gedragswetenschapper van BJZ verklaarden tijdens het onderzoek dat de doelen van BJZ in de indicatiestelling in het behandelplan van Den Hey-Acker helemaal niet tot uiting kwamen. Den Hey-Acker kon volgens hen niet uitleggen wat voor behandeling zou worden ingezet. Den Hey-Acker vond dat er nog gestabiliseerd moest worden, maar BJZ en de ouders vonden dat de therapie moest gaan beginnen, zeker omdat er niet zoveel tijd meer over was voordat de dochter van verzoekers achttien jaar zou worden. BJZ had intussen drie verklaringen van zowel interne als externe gedragswetenschappers die dat beaamden. Den Hey-Acker negeerde dit echter, en bleef van mening dat het de middelen in huis had om de dochter te behandelen.

BJZ en de ouders wilden op dat moment dat de dochter van verzoekers naar Alexandra zou gaan. Met Alexandra was hierover al gesproken door BJZ. BJZ kreeg van Alexandra het advies om dit met Den Hey-Acker te bespreken, omdat het eventueel mogelijk was om de dochter van verzoekers te ruilen tegen iemand die vanuit Alexandra naar Den Hey-Acker ging. Wanneer BJZ zelf om overplaatsing had gevraagd, was de dochter op een wachtlijst gekomen en dat wilde BJZ niet.

Ook de kinderrechter was het met de ouders eens dat hun dochter de benodigde behandeling niet kreeg. De rechter wilde de zaak volgen en gaf daarom later een machtiging af voor slechts twee maanden. De rechter had in september 2008 gezegd dat Den Hey-Acker niet de meest handige plek voor de dochter was, maar dat hij op dat moment geen andere instelling als mogelijkheid zag.

Voor BJZ was het noodzakelijk dat Den Hey-Acker haar medewerking zou verlenen aan de overplaatsing, omdat was gebleken dat slechts Den Hey-Acker een verzoek om herselectie kon doen. Op die manier kon een pupil met voorrang in een andere inrichting worden geplaatst. Ook BJZ was gerechtigd om een pupil bij een andere inrichting in te schrijven, maar dan kwam deze onder aan de wachtlijst te staan, aldus BJZ (zie Bijlage, onder 3.1. voor de gehele verklaring).

6. De vestigingsdirecteur van BJZ verklaarde dat zij op verzoek van Den Hey-Acker bij de behandelbespreking op 25 juni 2008 aanwezig was. Dit deed zij uit collegialiteit, omdat de vestiging van de gezinsvoogd op dat moment geen vestigingsdirecteur had. Haar rol bij dit gesprek was dat zij zou bekijken hoe het gesprek verliep. Zij was van mening dat de gezinsvoogd wel erg betrokken was bij de ouders. Zij had de gezinsvoogd daarmee gecompimenteerd, maar daarbij ook aangegeven dat zij moest proberen om iets meer afstand te nemen. De vestigingsdirecteur was van mening dat de dochter van verzoekers in Den Hey-Acker wilde blijven en daar op dat moment op haar plaats zat. Zij vond niet dat Den Hey-Acker de overplaatsing tegenhield (zie Bijlage, onder 3.2. voor de gehele verklaring).

Beoordeling

7. Allereerst stelt de Nationale ombudsman vast dat zowel Den Hey-Acker als BJZ de inzet en gedrevenheid hebben getoond om tot een juiste behandeling van de dochter van verzoekers te komen. Over de wijze waarop dit zou moeten gebeuren is helaas een verschil van opvatting blijven bestaan. Den Hey-Acker heeft niet op het tijdstip en niet zoals BJZ dit had gewenst, de behandeling bij de dochter ingezet. Gezien haar hulpvraag en haar gedrag was Den Hey-Acker van mening dat de dochter langere tijd moest worden gestabiliseerd, omdat zij zeer onregelmatig gedrag vertoonde. Tijdens het onderzoek is gebleken dat beide partijen bij het bepalen van hun standpunt nadrukkelijk zijn uitgegaan van wat in hun ogen het beste zou zijn voor de dochter. Vanuit hun eigen deskundigheid zijn zij ieder tot een andere conclusie gekomen over wat de dochter van verzoekers nodig had en dus de wijze waarop zij moest worden behandeld. Dat zij hierover een van elkaar verschillende opvatting hebben, behoort tot de beoordelingsvrijheid die professionele instanties zoals Den Hey-Acker en BJZ hebben.

Beoordeling van dit verschil in visie komt neer op de beoordeling van de pedagogische inzichten en deskundigheid van enerzijds BJZ en anderzijds Den Hey-Acker. De Nationale ombudsman kan niet beoordelen wie op dit punt gelijk had. Dit behoort niet tot zijn deskundigheid. Ten aanzien van de klacht dat Den Hey-Acker niet heeft gezorgd voor een passende behandeling van de dochter onthoudt de Nationale ombudsman zich dan ook van een oordeel.

8. Wel beoordeelt de Nationale ombudsman de weigering van Den Hey-Acker om mee te werken aan de herplaatsing. Hij toetst deze gedraging aan het beginsel van goede samenwerking.

Het beginsel van goede samenwerking houdt in dat overheidsinstanties bij het vervullen van hun taken niet primair kijken naar de organisatiebelangen en doelen van de eigen organisatie, maar in het belang van burgers, bedrijven en instellingen goed samenwerken, zelfs als die samenwerking nadelen oplevert voor een bepaalde overheidsinstantie.

Artikel 20 van het Internationaal verdrag voor de rechten van het kind (IVRK) bepaalt dat, indien een kind het verblijf in zijn gezin moet missen, de verdragsstaat een andere vorm van zorg voor het kind waarborgt. Voor deze zorg kan het kind worden geplaatst in een geschikte inrichting voor kinderopvang, zolang op passende wijze wordt rekening gehouden met onder meer de wenselijkheid van continuïteit in de opvoeding van het kind (zie Achtergrond).

Het beginsel van goede samenwerking brengt met zich mee dat indien deze inrichting ten aanzien van deze wenselijkheid van continuïteit in de opvoeding van het kind met de plaatsende instantie van mening verschilt over de behandeling die hiervoor nodig is, zij samen met deze instantie voldoende moeten ondernemen om tot een werkbare oplossing

te komen.

9. Omdat Den Hey-Acker na de kritiek van verzoekers en BJZ het behandelingsbeleid niet aanpaste, wilden verzoekers en BJZ dat de dochter naar Alexandra werd overgeplaatst. Voor deze accommodatie bestond echter een wachtlijst van ten minste acht maanden, die volgens BJZ slechts kon worden ingekort door actieve medewerking van Den Hey-Acker. BJZ, die bij de plaatsingen een regiefunctie heeft, heeft Den Hey-Acker daarom verzocht om contact met Alexandra op te nemen. Den Hey-Acker heeft daarop meegedeeld de overplaatsing naar Alexandra niet tegen te houden, maar hier niet actief aan mee te werken en de dochter van verzoekers niet bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken aan te melden. Ook is geen contact opgenomen met Alexandra.

Hoewel valt te respecteren dat Den Hey-Acker zich op haar wijze heeft ingezet voor het belang van het kind in welk kader zij overplaatsing van de dochter kennelijk niet aangewezen vond, is het niet begrijpelijk dat Den Hey-Acker niet eens de moeite heeft genomen om contact met Alexandra op te nemen om te bespreken wat de mogelijkheden in deze zaak waren. Ongeacht of BJZ zelf een verzoek om overplaatsing kon indienen of al had ingediend, acht de Nationale ombudsman dit een gemiste kans. In plaats van te zoeken naar een gezamenlijke oplossing, heeft Den Hey-Acker de behandelbespreking uitgesteld en zonder BJZ erbij te betrekken contact gehad met de Afdeling Individuele Jeugdzaken. De Nationale ombudsman heeft daarbij de indruk dat Den Hey-Acker vooral is bezig geweest om zichzelf te positioneren zodat anderen haar in haar standpunt steunden, in plaats van samen te werken met BJZ om de nadelige gevolgen van de door BJZ gewenste overplaatsing te verkleinen of te voorkomen. Deze indruk wordt vooral gewekt door de stelling dat slechts actief wordt meegewerkt aan een overplaatsing indien Den Hey-Acker niet voldoet aan de eisen die nodig zijn om de jongere te behandelen. Hiermee worden praktische alternatieven afgesneden, die, gezien de wachtlijsten op dat moment, goed van pas kwamen. Het bovenstaande klemt nog temeer nu ook de kinderrechter heeft aangegeven het noodzakelijk te vinden dat de dochter moest starten met de behandeling, die zij dus blijkbaar in Den Hey-Acker niet voldoende kreeg. De Nationale ombudsman komt dan ook tot de conclusie dat Den Hey-Acker, door niet méér te ondernemen om tot een werkbare oplossing te komen, heeft gehandeld in strijd met het beginsel van goede samenwerking.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van het weigeren van de blindengeleidehond

Bevindingen

1. Voorts klagen verzoekers erover dat Den Hey-Acker tijdens de bezoeken aan hun dochter heeft geweigerd om toe te staan dat verzoekster haar blindengeleidehond mee naar binnen nam.

2. De minister van Justitie liet ten aanzien van deze klacht weten dat voor zover hem bekend, de Den Hey-Acker de toegang van de hond nooit had geweigerd. Bij gebrek aan informatie over de data waarop de hond zou zijn geweigerd, was het voor hem niet mogelijk om hierop concreet te reageren, aldus de minister.

3. De directeurs van Den Hey-Acker verklaarden tijdens het onderzoek dat dit helemaal niet het geval was geweest en dat hierover ook geen klachten bekend waren. Mogelijk was het een keer voorgevallen dat de beveiliging hierover moeilijk deed, maar voor zover zij wisten was de hond altijd aanwezig geweest bij de gesprekken die zij met verzoekers hadden gevoerd. Zij konden zich zelfs nog herinneren dat zij een keer een bak water voor de hond hadden geregeld.

4. Verzoekers lieten hierop weten dat zij dit inderdaad niet tijdens de klachtbehandeling hadden besproken. Dit was namelijk al eerder besproken in oktober 2007 tussen de gezinsvoogd en de directeur van Den Hey-Acker. De hond zou alleen worden toegelaten wanneer dit van tevoren was aangevraagd en goedgekeurd. De hond mocht nooit de grote bezoekersruimte in komen, maar alleen in andere ruimtes van Den Hey-Acker. Het was daadwerkelijk een keer voorgekomen dat de hond niet naar binnen mocht, omdat er niet voldoende personeel aanwezig was om bezoek in een andere ruimte dan de grote bezoekersruimte te begeleiden. Verzoeker bleef toen met de hond achter, terwijl zijn vrouw met een van hun andere dochters bij hun dochter op bezoek ging. Volgens verzoekers klopte het wél dat de hond mee mocht naar gesprekken met de directeurs. Maar dit gold niet voor de bezoeken aan hun dochter in de bezoekersruimte, want de beveiliging deed daar dan inderdaad moeilijk over, aldus verzoekers.

Beoordeling

5. Uit de informatie die tijdens het onderzoek is verkregen, valt niet op te maken of de hond nu wel of niet naar binnen mocht en op welke tijdstippen de weigering dan zou hebben plaatsgevonden. Eerder lijkt het erop dat zich een enkele keer een ongelukkige situatie heeft voorgedaan. De Nationale ombudsman onthoudt zich daarom van een oordeel op dit punt.

III. Ten aanzien van het zorgdragen voor voldoende plaatsen

Bevindingen

1. Ten slotte klagen verzoekers erover dat de minister voor Jeugd en Gezin niet heeft zorggedragen voor voldoende plaatsen in de accommodaties voor gesloten jeugdzorg. Hierdoor is BJZ afhankelijk geweest van Den Hey-Acker om hun dochter in een geschikte accommodatie voor gesloten jeugdzorg te kunnen plaatsen.

2. Namens de minister voor Jeugd en Gezin liet de minister van Justitie weten deze klacht niet gegrond te achten.

Hij deelde hierbij mee dat de gesloten jeugdzorg zich op dat moment in een overgangsfase bevond. In het overgangsrecht bij de wijziging van de Wet op de jeugdzorg voor de gesloten jeugdzorg was bepaald dat jongeren met een machtiging gesloten jeugdzorg nog tot 1 januari 2010 in een justitiële jeugdinrichting konden worden geplaatst. Deze bepaling is opgenomen, omdat de capaciteit voor gesloten jeugdzorg gefaseerd beschikbaar kwam. Mede naar aanleiding van de Motie Voordewind had de minister voor Jeugd en Gezin onderzocht of een versnelling van de opbouw van de capaciteit mogelijk was. Daarop had de minister voor Jeugd en Gezin de Kamer geïnformeerd dat hij samen met de minister van Justitie had bekeken wat kon worden gedaan om sneller capaciteit in de gesloten jeugdzorg beschikbaar te krijgen. Zij hadden destijds besloten om één justitiële jeugdinrichting een jaar eerder over te hevelen naar Jeugd en Gezin. Andere versnellingen in de opbouw waren niet mogelijk, aldus de ministers.

3. Verzoekers lieten weten dat zij het belangrijk vonden dat na de overheveling van de justitiële jeugdinrichting naar een accommodatie voor gesloten jeugdzorg niet alleen het gebouw een andere bestemming kreeg, maar ook dat daarna de regelingen veranderden, de beveiliging verdween en de mentaliteit van het personeel veranderde. Daarnaast vonden zij het belangrijk dat jongeren daadwerkelijk onderwijs kregen. Volgens verzoekers had hun dochter slechts onderwijs gekregen als dagbesteding en was dit niet op haar niveau aangepast.

Beoordeling

4. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten en internationale verdragen ten aanzien van de rechten van de mens worden gerespecteerd.

Zoals eerder in dit rapport, onder 1.8., is genoemd, bepaalt artikel 20 van het IVRK dat, indien een kind het verblijf in zijn gezin moet missen, de verdragsstaat een andere vorm van zorg voor het kind waarborgt. Voor deze zorg kan het kind worden geplaatst in een geschikte inrichting voor kinderopvang, zolang op passende wijze wordt rekening gehouden met onder meer de wenselijkheid van continuïteit in de opvoeding van het kind.

5. Eind 2007 heeft de overheid besloten om gesloten jeugdzorg mogelijk te maken buiten de justitiële jeugdinrichtingen, in accommodaties die daartoe op basis van de Wet op de Jeugdzorg zijn aangewezen (accommodaties voor gesloten jeugdzorg). Hiertoe werd besloten, omdat de justitiële jeugdinrichtingen voor jongeren die civielrechtelijk werden geplaatst, niet meer als geschikte inrichtingen voor kinderopvang werden gezien. Door middel van een overgangsbepaling kreeg de minister voor Jeugd en Gezin tot 1 januari 2010 de tijd om de dus onjuiste plaatsingen van civielrechtelijke jongeren in justitiële jeugdinrichtingen te beëindigen door te voldoen aan voldoende plaatsen in de

accommodaties voor gesloten jeugdzorg.

Hoewel de Nationale ombudsman beseft dat bij wet is voorzien dat de minister weliswaar tot aan 2010 de tijd had om voldoende plaatsen in accommodaties voor gesloten jeugdzorg te creëren, staat dit op gespannen voet met de rechten van de mens, waaronder het IVRK, dat stelt dat het verdragsland zorg draagt voor geschikte inrichtingen voor kinderopvang. Door in 2008 aan de dochter van verzoekers geen plaats in een accommodatie voor gesloten jeugdzorg te kunnen aanbieden, heeft de minister voor Jeugd en Gezin gehandeld in strijd met het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten en internationale verdragen ten aanzien van de rechten van de mens worden gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van justitiële jeugdinrichting Den Hey-Acker te Breda is gegrond ten aanzien van het weigeren om mee te werken aan een herplaatsing, wegens schending van het beginsel van goede samenwerking.

Ten aanzien van het niet voldoende zorgdragen voor een passende behandeling en ten aanzien van het weigeren om de blindengeleidehond mee naar binnen te nemen onthoudt de Nationale ombudsman zich van een oordeel.

De klacht over de onderzochte gedraging van de minister voor Jeugd en Gezin is gegrond wegens schending van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten en internationale verdragen ten aanzien van de rechten van de mens worden gerespecteerd.

Onderzoek

Op 22 juli 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer en mevrouw I. te 's-Hertogenbosch, met een klacht over een gedraging van justitiële jeugdinrichting Den Hey-Acker te Breda en een klacht over de minister voor Jeugd en Gezin.

Naar deze gedragingen, waarvan de eerste wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werden de minister van Justitie en de minister voor Jeugd en Gezin verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tijdens het onderzoek kregen de ministers en verzoekers de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens werden twee directeuren van Den Hey-Acker, de selectiefunctionaris van de Afdeling Individuele Jeugdzaken van de Dienst Justitiële Inrichtingen, de gezinsvoogd en een vestigingsdirecteur van Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant gehoord.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De minister van Justitie deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De reacties van verzoekers, BJZ en de selectiefunctionaris gaven aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen en aan te vullen. De minister voor Jeugd en Gezin gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

1. Het verzoekschrift van verzoekers van 19 juli 2008 met bijlagen;
2. Nadere informatie van verzoekers van 15 augustus en 24 oktober 2008 en 19 en 28 januari 2009;
3. Telefonisch informatie van de selectiefunctionaris van 4 december 2008;
4. Een verklaring van de gezinsvoogd en de gedragswetenschapper van Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant van 9 maart 2009 en nadere informatie;
5. Een verklaring van de algemeen directeur en de directeur behandeling van Den Hey-Acker van 9 maart 2009 en nadere informatie;
6. Een verklaring van de selectiefunctionaris van 25 maart 2009;
7. De standpunten van de minister van Justitie en de minister voor Jeugd en Gezin van 5 juni 2009;
8. De reactie van verzoekers van 4 juli 2009;
9. Een verklaring van vestigingsdirecteur L. van Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant van 8 juli 2009;
10. De nadere reactie van verzoekers van 10 oktober 2009.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

Artikel 20 van het Verdrag inzake de rechten van het kind; New York, 20 november 1989

"1. Een kind dat tijdelijk of blijvend het verblijf in het gezin waartoe het behoort, moet missen, of dat men in zijn of haar belang niet kan toestaan in het gezin te blijven, heeft het recht op bijzondere bescherming en bijstand van staatswege.

2. De Staten die partij zijn, waarborgen, in overeenstemming met hun nationale recht, een andere vorm van zorg voor dat kind.

3. Deze zorg kan, onder andere, plaatsing in een pleeggezin omvatten, kafalah volgens het Islamitische recht, adoptie, of, indien noodzakelijk, plaatsing in geschikte instellingen voor kinderzorg. Bij het overwegen van oplossingen wordt op passende wijze rekening gehouden met de wenselijkheid van continuïteit in de opvoeding van het kind en met de etnische, godsdienstige en culturele achtergrond van het kind en met zijn of haar achtergrond wat betreft de taal."

BIJLAGE

1. Verklaring Den Hey-Acker

In het kader van de klacht van de heer en mevrouw I. te Den Bosch over justitiële jeugdinrichting Den Hey-Acker hebben de heer B., algemeen directeur van Den Hey-Acker, en de heer G., directeur behandeling van Den Hey-Acker, op 9 maart 2009 tegenover mevrouw Z. en mevrouw S., medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman, een verklaring afgelegd. Mevrouw S. deelde aan het begin van het gesprek mee dat zij over deze zaak in december 2008 contact heeft gehad met de selectiefunctionaris vanwege onduidelijkheid over eventuele toezeggingen vanuit de Dienst Justitiële Inrichtingen aan BJZ over de datum van plaatsing van de dochter van verzoekers in Alexandra. De dochter is enkele dagen daarop in Alexandra geplaatst. Mevrouw S. benadrukt dat zij de selectiefunctionaris niet heeft verzocht om overplaatsing, maar heeft gevraagd om opheldering van de onduidelijkheid. De Nationale ombudsman heeft niet de bevoegdheid om kinderen te laten overplaatsen. Dit zou ook een ongewenste situatie zijn, gezien het feit dat een ander kind op de wachtlijst dan langer zou moeten wachten. Inmiddels was ook een spoedverzoek tot overplaatsing van BJZ bij de selectiefunctionaris binnengekomen.

De heer B. en de heer G. verklaarden voor zover van belang voor het onderzoek onder meer het volgende.

"X (de dochter van verzoekers wordt in deze verslagen vanwege privacyoverwegingen met X aangeduid; N.o.) is in september 2007 bij Den Hey-Acker binnengekomen en op 14 november 2007 overgeplaatst naar de behandelafdeling. Dit is heel snel geweest. Doorgaans is de wachtlijstproblematiek van dien aard dat het zes tot negen maanden duurt voor kinderen van de opvang- naar de behandelafdeling kunnen.

De eerste periode op de behandelafdeling had zij het vaak moeilijk en is zij nog vaak op eigen verzoek in een opvangkamer geplaatst, om niet op de groep te hoeven zijn. In het begin van het behandeltraject zijn wij daarom voornamelijk bezig geweest met stabiliseren van haar situatie zodat ze allereerst op normale wijze op de groep kon verblijven.

Over de inhoud van het behandelplan, dat op 7 februari 2008 met de gezinsvoogd is besproken, laten wij ons niet uit, omdat het niet aan ons is om deze informatie naar buiten te brengen. Dit is privé-informatie over X. Indien u deze stukken toch wilt hebben, kunt u deze bij de heer en mevrouw I. opvragen.

De gezinsvoogd en de ouders waren het duidelijk niet eens met de langere periode van stabilisatie, en drongen aan op meer en andere vormen van behandeling. Wij waren echter van mening dat X nog niet toe was aan de volgende stap van haar behandeling, gezien haar hulpvraag en gedrag op de groep. Als iemand nog zo ontregeld is, heeft het starten van aanvullende therapie weinig zin. Ook wij zijn van mening dat een behandelplan moet passen binnen de indicatiestelling van BJZ, maar eerder starten met de aanvullende therapieën was niet in het belang van X. Als een gezinsvoogd het hier niet mee eens is, kan deze ervoor kiezen om de pupil bij een andere inrichting aan te melden. Wij zagen dit echter als een contra-indicatie, omdat X dan weer opnieuw moest wennen aan een nieuwe omgeving. Het klopt dat X in deze eerste periode buitengemiddeld vaak en vaak op eigen verzoek in de afzonderingskamer heeft gezeten. Dit is bij ouders en gezinsvoogd conform de regels bekend gemaakt.

Op 20 maart 2008 heeft op verzoek van de ouders een tussentijdse evaluatie met behandelcoördinator K. van Den Hey-Acker plaatsgevonden. Er zou toen door de gezinsvoogd en de ouders zijn aangegeven dat X beter in Alexandra zou kunnen worden opgenomen, met name omdat daar schematherapie zou worden gegeven.

Op 28 maart 2008 vond naar aanleiding van een klacht van BJZ in Den Hey-Acker een algemeen gesprek met BJZ plaats over het visitatiebeleid van Den Hey-Acker. Ik, B., heb toen gesproken met de manager van de vestiging Breda en met de gezinsvoogd. In dit gesprek confronteerde de gezinsvoogd mij onvoorbereid met de problemen omtrent X. Ik heb haar aangehoord en gezegd dat indien het daadwerkelijk zo was als zij vertelde, Den Hey-Acker haar medewerking zou verlenen om X over te plaatsen. Na een gesprek met behandelcoördinator K. ben ik echter tot de conclusie gekomen dat X niet hoefde te worden overgeplaatst. Het behandelteam van Den Hey-Acker was van mening dat zij bij ons op de juiste wijze werd behandeld en ik heb dit per brief van 2 april 2008 aan BJZ duidelijk gemaakt. Hierop is op 16 april 2008 een brief terug ontvangen. Wij hebben op deze brief niet gereageerd. Dit was voornamelijk omdat deze brief een mededeling aan ons bevatte, en geen directe vragen inhield. In deze brief werd om medewerking van Den Hey-Acker verzocht en deze medewerking had Den Hey-Acker in de brief van 2 april 2008 al toegezegd.

Als u ons vraagt wat het belang van Den Hey-Acker is geweest om X binnen de inrichting te houden, terwijl zowel de gezinsvoogd als de ouders kozen voor Alexandra, zeggen wij dat Den Hey-Acker hier geen belang in heeft! Het gaat slechts om het belang van X. De behandelcoördinator gaf aan in de behandeling perspectief te zien. Een overplaatsing zou daarom afbreuk doen aan de behandeling c.q. niets toevoegen. Feitelijk zou overplaatsing haar weer op een wachtlijst plaatsen. Den Hey-Acker heeft overplaatsing echter niet tegengehouden en de gezinsvoogd heeft haar aangemeld bij de gesloten behandeling van Alexandra.

Later, rond augustus 2008, is X, naast de reeds gestarte interne muziektherapie en de autonietherapie, externe therapie gaan volgen. Wij hebben voor het inregelen van externe zorg een intensieve samenwerking met De Viersprong en de GGZ, die specifieke therapieën kunnen bieden, zowel intern als extern. Dat Alexandra volgens de gezinsvoogd deze therapieën wel allemaal in huis heeft, wordt door ons niet als een reden tot overplaatsing gezien. Overigens hebben we ook gehoord dat de schematherapie die X volgens de gezinsvoogd nodig zou hebben, op dat moment niet in Alexandra werd gegeven. Wij weten dat Alexandra, net als alle justitiële inrichtingen, ook niet alle gespecialiseerde hulp in huis heeft en indien nodig deze ook extern inregelt.

Als u ons vraagt of behandelcoördinator K. op 7 mei 2008 een e-mailbericht aan het BJZ heeft verstuurd met de mededeling dat het behandelgesprek zou worden uitgesteld en dat de zaak zou worden voorgelegd aan de Afdeling Individuele Jeugdzaken, kunnen wij zeggen dat wij dat niet weten. We zullen dit nog navragen.

Op 20 juni 2008 heeft er een zitting van de klachtencommissie van Den Hey-Acker plaatsgevonden. Ik, G., wilde na deze zitting een bemiddelingsgesprek voeren met ouders en gezinsvoogd. Ik heb geprobeerd de gezinsvoogd erbij te betrekken, maar de gezinsvoogd heeft geweigerd.

We weten wel dat op 25 juni 2008 een behandelgesprek heeft plaatsgevonden. Ik, B., heb hiervoor ook de manager van de vestiging Breda van BJZ uitgenodigd, omdat ik vond dat zij in het eerdere gesprek op 28 maart 2008 zeer objectief bleef. Zij zou daarom een derde, onafhankelijke rol kunnen aannemen in het gesprek. Maar ook in dit gesprek zijn wij er niet uitgekomen, terwijl de vestigingsmanager ons standpunt wel begreep.

Wij hebben gehoord dat BJZ in april 2008 zelf een verzoek tot herselectie heeft gedaan bij de selectiefunctionaris. Dit is afgewezen, omdat slechts een justitiële jeugdinstelling dit verzoek kan doen. Wij hebben dit verzoek echter bewust niet gedaan, omdat daar geen reden toe was. Zo'n verzoek doen wij slechts als wij van mening zijn dat Den Hey-Acker op dat moment niet voldoet aan hetgeen nodig is om iemand te begeleiden, dus op inhoudelijke gronden. En dat was hier niet het geval. Den Hey-Acker is over het verzoek van BJZ nooit benaderd door de selectiefunctionaris.

Na het gesprek op 25 juni 2008 hebben wij de gezinsvoogd en de ouders nog wel uitgenodigd, maar zij gingen niet meer op onze uitnodigingen in.

Vanuit Den Hey-Acker hebben wij heel veel aan bemiddeling gedaan, zowel met de ouders als met de gezinsvoogd. Er is vanuit Den Hey-Acker ook veel hulp aan de ouders aangeboden; ouders hebben hier niet om hoeven vragen. Vaak was de gezinsvoogd, na juni 2008, de grote afwezige bij de behandelplanbesprekingen.

Als u ons vraagt waarom de hond van mevrouw I. Den Hey-Acker niet mocht binnenkomen, zeggen wij dat dat helemaal niet het geval is geweest en dat daarover ook geen klachten bekend zijn. Mogelijk is het een keer voorgevallen dat de beveiliging hier moeilijk over deed, maar voor zover wij weten is de hond altijd aanwezig geweest bij de gesprekken die wij met mevrouw I. gevoerd hebben. Ik, G., heb zelfs nog een keer een bak water voor de hond geregeld. Dus dat de hond Den Hey-Acker niet binnen mocht is zeker niet waar."

Na lezing van het verslag van het gesprek, gaven de heer B. en de heer G. aan dat een essentieel onderdeel van het gesprek niet is opgenomen in dit verslag. Zij voegden daarom de volgende tekst toe:

"Plaats gezinsvoogd: de oplegging van een OTS-maatregel beperkt het gezag van de ouders en betreft een maatregel genomen in het belang van het kind. Ook om een buffer te maken tussen ouders en jeugdigen.

Gezinsvoogd is belangenbehartiger van de jeugdige; soms tegen ouders in vanuit deskundigheid en professionele afstand. De ouders hebben veel geïntervenieerd in de behandeling. Soms zijn belangen van ouders niet te verenigen met de belangen van het kind. Belangrijk is dat in dergelijke situaties de gezinsvoogd dit signaleert en dan daarin ook een duidelijk standpunt inneemt. In dergelijke situaties ontstaan vaak dilemma's (loyaliteitsconflicten) waartegen kinderen zich (begrijpelijk) moeilijk kunnen weren. De behandeling zal zich in dat soort gevallen richten op het versterken van het kind. Dat vraagt dus van de gezinsvoogd een professionele distantie. De vraag is of dat in dit geval is gebeurd."

2. Verklaring selectiefunctionaris

In het kader van de klacht van de heer en mevrouw I. te Den Bosch over Den Hey-Acker verklaarde mevrouw Ko., selectiefunctionaris van de Afdeling Individuele Jeugdzaken van de Dienst Justitiële Inrichtingen, in het bijzijn van de heer De J., plaatsvervangend hoofd van de afdeling Juridische zaken van de Dienst Justitiële Inrichtingen, op 25 maart 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman, voor zover van belang voor het onderzoek onder meer het volgende.

"Ik ben één van de vier selectiefunctionarissen binnen de Afdeling Individuele Jeugdzaken die zich bezig houdt met de plaatsing van zowel strafrechtelijke als civielrechtelijke jongeren in gesloten setting. Dit zijn plaatsingen in zowel de justitiële jeugdinrichtingen als in de accommodaties voor gesloten jeugdzorg.

(...)

Vervolgens stelt u mij vragen in verband met de klacht van de heer en mevrouw I. Ik vertel u allereerst dat ik pas bij deze zaak betrokken ben geraakt tijdens de interventie van de Nationale ombudsman op 4 december 2008. U vertelt mij dat u ervan uitging dat ik al eerder bij de zaak betrokken was, maar dat is niet zo. Het is ook moeilijk na te gaan wie wat in dit dossier heeft gedaan. De zaken worden namelijk niet toegewezen aan een specifieke selectiefunctionaris. Er wordt ook nergens een paraaf van de specifieke selectiefunctionaris geplaatst.

U vertelt mij dat in deze casus BJZ van mening was dat X moest worden overgeplaatst van Den Hey-Acker naar accommodatie voor gesloten jeugdzorg Alexandra. U vraagt mij welke weg in zo'n situatie moet worden bewandeld. Zoals ik al eerder zei, heeft BJZ de regiefunctie bij plaatsing en overplaatsing van civielrechtelijke jongeren. BJZ kan bij de selectiefunctionaris een aanmeldingsformulier indienen met een verzoek tot herselectie, of wel overplaatsing.

(...) Hierbij kan worden aangegeven of de (over)plaatsing als urgent moet worden beschouwd. De selectiefunctionaris zal de aanmelding bezien en bij urgentie zo snel mogelijk (over)plaatsen. U zegt mij dat BJZ heeft gesteld dit op 21 april 2008 te hebben gedaan. U toont mij daarbij het aanmeldingsformulier. Ik kan u zeggen dat dit het juiste formulier is, maar dat het formulier nimmer bij de Afdeling Individuele Jeugdzaken is ontvangen. Wij zijn dus niet op de hoogte van dit verzoek.

U vraagt mij of een justitiële jeugdinrichting ook zelf om herselectie kan verzoeken. Dit kan, maar dan moet uit dit verzoek wel blijken dat BJZ het ermee eens is. Dit verzoek kan ook als urgent worden aangemerkt. Dit gebeurt vaker, maar ik heb er geen cijfers van.

U vraagt mij wat er zou zijn gebeurd wanneer het reguliere verzoek om herselectie van X van 21 april 2008 wel bij ons was aangekomen. X zou dan op de wachtlijst van Alexandra geplaatst zijn. Den Hey-Acker had dit niet tegen kunnen houden. Wanneer het om een spoedverzoek ging, had dit alleen door de Afdeling Individuele Jeugdzaken bewerkstelligd kunnen worden.

U vertelt vervolgens dat BJZ heeft gesteld dat dit verzoek om overplaatsing door de Afdeling Individuele Jeugdzaken is afgewezen. Dit begrijp ik niet. Wij wijzen zo'n verzoek nooit af, omdat wij helemaal niet in die positie verkeren. Wij zijn voor de Bureaus Jeugdzorg slechts een plaatsingsbureau, en zullen altijd proberen te voldoen aan de

verzoeken van de Bureaus Jeugdzorg. In het dossier van X is hierover ook niets te vinden. Pas op 12 november 2008 heeft de Afdeling Individuele Jeugdzaken een verzoek van BJZ ontvangen. Dit verzoek is niet als urgent aangemerkt. Waarom dit niet is gebeurd, weet ik niet. Ik kan niet meer nagaan wie dit verzoek heeft behandeld. Wel kan ik door middel van een brief aantonen dat selectiefunctionaris E. X op 20 november 2008 heeft aangemeld bij Alexandra, waar zij op de wachtlijst is geplaatst. Bij brief van diezelfde datum is BJZ hiervan op de hoogte gesteld. Het ging om een reguliere wachtlijstplaatsing.

Vervolgens is op 3 december 2008 opnieuw een verzoek van BJZ ontvangen. Hierop is verzocht om X urgent te plaatsen in Alexandra. Op 4 december 2008 kreeg ik van de directeur van de sector justitiële jeugdinrichtingen van de Dienst Justitiële Inrichtingen het verzoek om de zaak nader te bekijken, omdat u telefonisch contact met hem had opgenomen over deze zaak. Nog diezelfde dag heb ik, na overleg met het Programmaministerie voor Jeugd en Gezin en Den Hey-Acker, besloten om X met voorrang in Alexandra te plaatsen. De verhoudingen tussen Den Hey-Acker en de voogd/ouders was zodanig verstoord, dat samenwerking niet meer mogelijk was.

U vertelt mij voorts dat Den Hey-Acker in een e-mailbericht van 7 mei 2008 aan de voogd had laten weten dat een brief over de problemen omtrent de plaatsing van X aan de Afdeling Individuele Jeugdzaken zou worden verstuurd. Een dergelijke brief zit niet in het dossier. Ook blijkt niet uit het dossier dat in die tijd contact over deze zaak is geweest tussen de Afdeling Individuele Jeugdzaken en Den Hey-Acker. Na de plaatsing in september 2007 is pas in november 2008 een verzoek tot overplaatsing ontvangen. Contact tussen de Afdeling Individuele Jeugdzaken en Den Hey-Acker heeft voor die tijd niet plaatsgevonden, althans zo blijkt uit het dossier.

Ten slotte vraagt u mij of uit het dossier blijkt dat bij X in Den Hey-Acker een persoonlijkheidsonderzoek is afgenomen. (Ik; N.o.) kan u zeggen dat dit soort informatie niet meer in het dossier wordt bijgehouden. Voorheen hield de selectiefunctionaris bij of de stukken wel compleet waren, en of BJZ wel voldoende had gedaan om een vervolgplaats te regelen. We konden de plaatsing dan verlengen of intrekken. Dit mogen wij echter niet meer doen, omdat het rechter is die de gesloten plaatsing voor een bepaalde termijn gelast. Wij mogen ons daar niet in mengen. De stukken over bijvoorbeeld een persoonlijkheidsonderzoek vragen wij daarom niet meer op, omdat wij er niets mee doen. Wij zijn ten aanzien van civielrechtelijk jongeren nog slechts een plaatsingsbureau."

3. Verklaringen BJZ

3.1 Verklaring gezinsvoogd en gedragswetenschapper

In het kader van de klacht van verzoekers over Den Hey-Acker verklaarden gezinsvoogd H. en gedragswetenschapper B. van het BJZ op 9 maart 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman, voor zover van belang voor het

onderzoek onder meer het volgende.

"Dochter X is in maart 2006 onder toezicht gesteld. Gezinsvoogd H. is vanaf september 2006 betrokken bij haar. X is in september 2007 civielrechtelijk geplaatst in Den Hey-Acker. Dit was een gesloten plaatsing. Wij hebben altijd goede ervaringen met de behandeling van onder toezicht gestelden door de justitiële jeugdinrichting, dus volgens ons was dit een geschikte plaats voor X. Toen X in Den Hey-Acker zat bleek dat zij veel in de afzonderingskamer zat. Omdat wij ons hierover zorgen maakten, hebben wij samen met moeder een afspraak met Den Hey-Acker gemaakt voor een gesprek. Op 16 januari 2008 heeft een gesprek bij Den Hey-Acker met mij, H., de moeder van X en behandelcoördinator K. plaatsgevonden. K. heeft in dat gesprek aangegeven dat Den Hey-Acker op dat moment nog niet wist of het een juiste behandeling had voor X. Dit zou nog worden bekeken en uitgezocht. Over het verblijf in de afzonderingskamer vonden zowel Den Hey-Acker als X dat dit een goede oplossing was. Wij en de ouders van X wilden liever kijken naar hoe we X uit de afzonderingskamer konden krijgen en houden. Den Hey-Acker had overigens pas na drie weken aan de ouders van X en aan de gezinsvoogd verteld dat zij veel in de afzonderingskamer zat. Den Hey-Acker was van mening dat er sprake was van stemmingswisselingen. Ik, H., heb aangegeven dat X steeds meer last kreeg van angsten, maar Den Hey-Acker bleef op het standpunt van stemmingswisselingen en nam dat wat ik, H., zei over de angsten niet serieus. Tijdens het gesprek op 16 januari 2008 hebben de moeder van X en ik, H., aangegeven in maart 2008 opnieuw bij Den Hey-Acker langs te willen komen om te bespreken of Den Hey-Acker inmiddels wel de benodigde hulp kon bieden.

Op 14 maart 2008 heeft de rechter de uithuisplaatsing in Den Hey-Acker verlengd. Voor elke zitting werd door ons een civielrechtelijke screening aangevraagd. Dit is de standaard procedure met betrekking tot de gesloten plaatsing. Op dat moment waren zowel de ouders, als Den Hey-Acker en wij het er nog over eens dat Den Hey-Acker een geschikte plek was voor X.

Op 20 maart 2008 vond een behandelbespreking plaats bij Den Hey-Acker. Wij waren hier beiden bij aanwezig. X was in het begin niet aanwezig, omdat ze in de isoleer was geplaatst vanwege een incident. De ouders van X schrokken hier erg van, omdat plaatsing in een isoleercel voor X negatieve effecten zou hebben. Ouders waren boos over deze isolatie, maar daar was tijdens het gesprek geen ruimte voor. Den Hey-Acker liet weten dat het volgens het behandelplan van X ook niet de bedoeling was en dat met de begeleiders was afgesproken om dit niet te doen, maar dat zij nu door de beveiliging was meegenomen, omdat het op school plaatsvond. De beveiliging was niet op de hoogte van deze afspraak en bracht haar volgens de protocollen naar de isoleer. X was later wel bij het gesprek aanwezig.

Tijdens dit gesprek werd verder duidelijk dat er een verschil in visie bestond tussen ons en de ouders en Den Hey-Acker. Wij waren tezamen met de ouders van mening dat de

doelen in ons indicatiebesluit helemaal niet terugkwamen in het behandelplan van Den Hey-Acker. De behandeling in Den Hey-Acker sloot al niet aan op de hoofddoelen van het behandelplan van BJZ. Ook was geen persoonlijkheidsonderzoek bij X afgenomen, terwijl dit door ons wel was verzocht. Het enige persoonlijkheidsonderzoek wat er was, was van de Herlaarhof, centrum voor jeugd- en kinderspsychiatrie. Deze dateerde van 4 juni 2007. Hier kwam uit dat er risico's aanwezig waren om een cluster B (Borderline)stoornis te kunnen ontwikkelen. De psychiater van Den Hey-Acker had eind maart 2008 wel aan vader aangegeven dat er sprake was van Borderline-kenmerken, maar dat de stemmingswisselingen op de voorgrond stonden. Hier zou met medicijnen het eerst aan moeten worden gewerkt. Voorts kon Den Hey-Acker in dit gesprek niet duidelijk aangeven wat voor behandeling precies zou worden ingezet. Den Hey-Acker was slechts bezig met stabilisatie en was van mening dat dit eerst moest gebeuren. Wij waren echter van mening dat snel moest worden begonnen met therapie, zeker gezien haar leeftijd en daarmee de korte tijd die nog voor behandeling beschikbaar was. Op dat moment was naar ons weten slechts muziektherapie ingezet. Wij waren van mening dat X beter naar accommodatie voor gesloten jeugdzorg Alexandra zou kunnen gaan, waar ze toepasselijke therapieën hebben voor X. Ook X gaf dit aan. Wij hadden hier al een keer met Alexandra over gesproken. Alexandra adviseerde om dit met Den Hey-Acker te bespreken, omdat het wel eens voorkwam dat Alexandra en Den Hey-Acker cliënten ruilden.

U vraagt ons waarom wij niet zelf voor de overplaatsing hebben zorggedragen. Als wij zelf om overplaatsing hadden verzocht, was X op een wachtlijst terechtgekomen. De wachttijd is dan zo'n zes á zeven maanden. Tevens zou X bij Den Hey-Acker worden overgeplaatst naar een opvanggroep waar geen behandeling werd gegeven.

Na het gesprek op 20 maart 2008 heb ik, H., telefonisch met behandelcoördinator K. gesproken over een herselectie en verteld over Alexandra. K. wees dit echter van de hand.

Op 28 maart 2008 vond vervolgens een algemeen gesprek plaats tussen BJZ en de directeur van Den Hey-Acker over het huidige visitatiebeleid van de Den Hey-Acker. Dit gesprek werd gevoerd met onze manager van de vestiging Breda. Ook de jurist van BJZ was bij dit gesprek aanwezig. Vanwege mijn ervaring met het visitatiebeleid bij X ben ik, H., door BJZ gevraagd om ook bij dit gesprek aanwezig te zijn. Omdat K. mijn verzoek tot herselectie had afgewezen, heb ik tijdens dit gesprek mijn verzoek opnieuw op tafel gelegd. Nadat de directeur mijn verhaal had aangehoord, heeft hij aangegeven dat Den Hey-Acker de herselectie van X zou aanvragen.

In een brief van 2 april 2008 draaide hij deze toezegging echter terug. Dit verbaasde ons zeer. Inmiddels was H. ook gebleken dat K. boos was, omdat H. de zaak op 28 maart 2008 had besproken zonder haar hierover in te lichten. Vervolgens heb ik, B., een brief aan de directeur geschreven waarin ik hem heb meegedeeld dat BJZ X bij de selectiefunctionaris zou voordragen voor overplaatsing naar Alexandra. Voorts heb ik hem verzocht om mee te werken aan deze overplaatsing en op korte termijn hierover de samenwerking met

Alexandra aan te gaan. Ook heb ik verzocht om X in die periode niet terug te plaatsen naar de opvang, omdat deze extra overplaatsing nadelige effecten zou hebben voor X. Deze brief is nooit beantwoord door de directeur. Intussen heeft BJZ bij de selectiefunctionaris een verzoek tot herselectie gedaan. Dit werd echter afgewezen, omdat slechts Den Hey-Acker dit kon doen. Nogmaals een poging tot herselectie zou dus geen zin hebben.

Op 7 mei 2008 ontvingen wij van K. een e-mailbericht, waarin werd meegedeeld dat het gezien onze laatste brief aan de directie van Den Hey-Acker beter was om de behandelbespreking uit te stellen. De situatie zou in een brief worden voorgelegd aan de Afdeling Individuele Jeugdzaken van het Ministerie van Justitie en wij zouden een afschrift van deze brief ontvangen. Wij hebben echter nooit meer iets hierover ontvangen. Wel heeft onze teammanager Kr. op 2 juni 2008 een brief gestuurd waarin zij haar verbazing uitsprak over het uitstel van de behandelbespreking.

Op 20 juni 2008 was er een gesprek tussen de ouders en Den Hey-Acker in verband met de klacht die zij op 2 juni 2008 hadden ingediend. Daar werd voor het eerst gesproken over therapieën die extern zouden worden ingekocht voor X. X zou dan zelf hier naartoe kunnen. Wij hoorden dit toen via de ouders voor de eerste keer. Wij waren het hier niet mee eens, omdat X al vaak was weggelopen als haar iets te moeilijk werd. Wij waren bang dat X dit weer zou doen, als zij buiten Den Hey-Acker naar therapie zou moeten gaan.

Vervolgens heeft op 25 juni 2008 het uitgestelde behandelgesprek plaatsgevonden. Maar ook in dit gesprek zijn wij er niet uitgekomen met Den Hey-Acker. Hierna hebben er geen besprekingen meer plaatsgevonden. Ik, H., ben X wel gewoon blijven bezoeken.

Volgens ons is er in augustus 2008 zo'n externe therapie gestart. X is daar eerst een paar keer begeleid naartoe gegaan, en daarna een keer alleen. Volgens ons is X hiermee opgehouden, omdat zij niet meer wilde. De therapieën die wij voor X hadden voorgeschreven, zijn in Den Hey-Acker nooit gestart. Deze gaan nu wel van start in Alexandra. Moeder heeft deze therapieën ook geadviseerd; zij weet hier beroepsmatig veel van af.

Op het moment dat X zelf ook aangaf naar Alexandra te willen, deed Den Hey-Acker dit af met dat dit kwam door X's 'Borderline-grillen'. Dit is opmerkelijk, want tot die tijd had Den Hey-Acker altijd gezegd dat de stemmingswisselingen de boventoon voerden en dat er geen sprake was van 'Borderline in aanleg'.

In september 2008 heeft de rechter weer de uithuisplaatsing verlengd. Dit keer slechts voor twee maanden. X was toen aangemeld voor de Viersprong, een open inrichting, maar is hier later voor afgewezen. De rechtbank was het met ouders eens dat X de benodigde behandeling niet kreeg en wilde de zaak volgen. Daarom werd er toen een machtiging voor slechts twee maanden afgegeven. De rechter heeft in september gezegd dat Den Hey-Acker niet de meest handige plek voor X was, maar dat hij op dat moment geen

andere instelling als mogelijkheid voor X zag.

Als u ons vraagt waar wij nu precies ontevreden over zijn, zeggen wij hierop dat onze doelen in de indicatiestelling in het behandelplan van Den Hey-Acker helemaal niet tot uiting zijn gekomen. Den Hey-Acker is slechts bezig geweest met stabilisatie, en heeft de door ons aangeven therapieën nooit laten uitvoeren. X heeft duidelijk therapie nodig. Wij hebben intussen drie verklaringen van zowel interne als externe gedragswetenschappers die dit beamen. Den Hey-Acker negeert die echter, en blijft van mening dat het de middelen in huis heeft om X te behandelen.

Als u ons vraagt waarom het noodzakelijk was dat Den Hey-Acker haar medewerking zou verlenen aan de overplaatsing, kunnen wij u zeggen dat is gebleken dat slechts een justitiële jeugdinstelling een verzoek om herselectie kan doen. Op die manier kan een pupil met voorrang in een andere instelling worden geplaatst. BIZ is gerechtigd om een pupil bij een andere instelling in te schrijven, maar dan komt deze onderaan de wachtlijst te staan."

3.2 Verklaring vestigingsdirecteur L.

In het kader van de klacht van de heer en mevrouw I. te Den Bosch over Den Hey-Acker verklaarde mevrouw M. van de L., manager van de vestiging (...) van het BIZ Noord-Brabant, op 8 juli 2009 telefonisch tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman, voor zover van belang voor het onderzoek onder meer het volgende.

"U vraagt mij op welke wijze ik bij deze zaak betrokken ben geweest. Ik kan u zeggen dat ik door de vestiging (...) van BIZ Noord-Brabant ben gevraagd om bij een behandelplanbespreking over X met Den Hey-Acker te zijn, omdat een voogd wat ondersteuning nodig had. Op dat moment had deze vestiging geen unitmanager, waardoor ik uit collegialiteit die rol op me heb genomen. Mijn rol bij dit gesprek was alleen dat ik zou bekijken hoe de bespreking verliep. Niets meer, niets minder. Na dit gesprek ben ik ook niet meer bij de zaak betrokken geweest.

Het gesprek was op 25 juni 2008. Bij de behandelbespreking waren de behandelcoördinator, de psychiater, de groepsleider, X, de ouders en de gezinsvoogd aanwezig.

Nu u mij vraagt of het ook mogelijk is dat het Den Hey-Acker is geweest die mij bij deze bespreking heeft uitgenodigd, kan ik u zeggen dat het nu langzaam aan weer allemaal boven komt en dat het inderdaad ook dhr. B. van Den Hey-Acker is geweest die mij bij dat gesprek heeft gevraagd. Den Hey-Acker wilde alles doen voor het meisje, maar het was een lastige zaak. Lastig, omdat de communicatie tussen de partijen stroef liep. Het was voor Den Hey-Acker vooral lastig om met de ouders te communiceren. Den Hey-Acker had behandeldoelen afgesproken met BIZ, maar ouders zagen deze behandeldoelen niet zo.

Daarnaast hadden ouders veel problemen met de visitaties van X.

U vraagt mij hoe BJZ in deze situatie stond. Ik kan u antwoorden dat de gezinsvoogd tijdens dat gesprek erg betrokken was bij de ouders. Ik heb haar daar na het gesprek over gecompimenteerd, maar ik heb daarbij ook aangegeven dat zij moest proberen iets meer afstand te nemen. Ik had het idee dat zij erg werd meegezogen in het systeem van de ouders. Ik heb dit ook met haar besproken. Zij stond eigenlijk dubbel in de loyaliteit naar haar cliëntje. Ouders wilden namelijk dat zij naar een instelling zou gaan waar zij schematherapie zou kunnen krijgen, maar X deed het op zich goed in Den Hey-Acker, was met sprongen vooruit gegaan en maakte een goede en gezonde indruk. Hierover heb ik met de gezinsvoogd veel discussie gehad. Het dilemma bestond eruit of X in Den Hey-Acker zou blijven, of naar Alexandra zou worden overgeplaatst. De ouders en de gezinsvoogd wilden dat X naar Alexandra ging. Omdat daar sprake is van een wachtlijst, wilden zij graag de medewerking van Den Hey-Acker om de overplaatsing te bespoedigen. Den Hey-Acker vond het beter voor X om daar te blijven. X wilde volgens mij ook in Den Hey-Acker blijven. Zij kwam door dit alles best onder druk te staan. Zij zat klem tussen wat haar ouders en wat zij zelf wilde, namelijk de behandeling in Den Hey-Acker afmaken.

Op mij maakte X een heldere indruk, maar ik wist natuurlijk weinig over haar voorgeschiedenis. Zij kon haar standpunten goed verwoorden en ik had het idee dat ze in Den Hey-Acker op haar plaats was. X was echter niet sterk genoeg om tegen haar ouders, met name haar vader, in te gaan. Vader vond dat de behandeling in Den Hey-Acker niet voldoende opschoot en wilde daarom dat X naar Alexandra zou gaan.

U vraagt mij of het geen bijzondere situatie is dat X werd overgeplaatst, terwijl zij dat zelf niet wilde. Ik kan u zeggen dat het toch uiteindelijk de ouders zijn, die beslissen. Ik heb het idee dat de gezinsvoogd enigszins door hen is beïnvloed. X wilde aan de verwachtingen van haar ouders voldoen, maar voelde zich goed in Den Hey-Acker. Ik heb de indruk dat Den Hey-Acker de ontstane impasse wilde doorbreken. Ik vind niet dat Den Hey-Acker de overplaatsing heeft tegengehouden."